

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Aliquæ regulæ, quibus propositiones aliquæ Catholicæ in hac materia
innituntur. disput. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](#)

quod cum Patre & Filio est magis unum, quam Solerates cum sua anima, neque illa ratione ponit in numero cum illis, dicendi sunt producere immediate Spiritum sanctum, ut id quod producit.

Ad tertium. Ad tertium neganda est sequela: immediate namque procedit Spiritus sanctus, ut à principio quod, à Pater, & immediatè à Filio, ac immediatè ab illo constituto, qua in ratione principij quod Spiritus sancti, non sunt plura principia, sed unum tantum, ut ex sequentibus magis perspicuum fiet.

Ad quartum. Ad quartum ita est respondendum. Sicut Scriptura dum affirmat Spiritum sanctum procedere à Pater non negat procedere etiam à Filiis, ita neque negat procedere à constituto illo, in quod Pater & Filius, in ratione principij Spiritus sancti, sunt unus. Eodemque pacto quemadmodum dum affirmat Spiritum sanctum esse Spiritum Filii, non negat esse etiam Spiritum Patris: sic non negat esse Spiritum eiusdem constitutum.

Ad quintum. Quinto arguento satisfecimus respondendo ad obiectiones ante secundam conclusionem.

Ad sextum. Ad sextum dicendum est, esse individuum contentum essentialiter sub natura diuina, seu sub Deo, quia Deus est, & contra diunum seu distinctum, ac relativè oppositus Spiritui sancto: at verò esse commune per identitatem realem & formalem Patri & Filio, virtute solum ab eis distinctum: ut hæc omnia latè ostensa sunt. Cùm verò aduersarij negare non possint esse individuum, illis explicandum erit, cuius natura, iuxta ipsorum opinionem, sit individuum.

Ad septimum. Ad septimum, concessio antecedente de communitate per identitatem realem & formalem absque inclusione unius in alio, ut explicatum est, neganda est consequentia. Quod enim commune est multis, que non sunt multa secundum idem, sed secundum aliud nomen, seu (quod idem est) quod commune est multis communitate reali, eo pacto, quo essentia diuina communis est tribus personis diuinis, utique absque sui divisione est illis communne, arque adeò communitas illa rationem indiuidui non tollit, ut hoc in Deo comparatione trium personarum diuinarum est manifestum.

D I S P U T A T I O I I I .

Aliquot regule, quibus propositiones aliquæ Catholice in hac materia innituntur.

*Responsum ab
fratella in di-
uisis nō sup-
ponatur pro
suppositis.*

SVNT adhuc nonnulla adnotanda. Primum est, quemadmodum nomina essentialia in abstracto, ut Deitas, essentia diuina, aeternitas, & cetera, propter modum significandi in abstracto, non supponunt pro suppositis diuinis, eaque ratione actus notionales, ut generare, generari, spirare, spirari, qui suppositis conueniunt, ratione suppositorum non verificantur de natura diuina in abstracto significata, ut ex Concilio Lateranensi cap. Dannamus, de summa Trinitate, & fide Catholica constat: ita etiam nomina abstracta, spiratio activa, & vis spirativa, propter eundem modum significandi, non supponere pro suppositis Patris & Filii, in quibus spiratio activa, utique ad spirandum reperiuntur, & cum quibus sunt idem. At verò, quemadmodum nomina substantia concreta essentialia, ut Deus, & hic Deus, propter modum significandi in concreto non solam pro natura singulari diuina substantiente, quam solam significant de formali, sed etiam pro suppositis, quibus etiam conuenit habere Deitatem, eisque per eam Deum, tamquam id

*Responsum ab
fratello in di-
uisis nō sup-
ponatur pro
suppositis.*

Futurum est, ut in se sint multa secundum suas proprias rationes formales, in ratione tamen domus non sunt multa, sed una domus, propter viam tantum formæ domus, quam illa omnia participant, pro illisque omnibus unica suppositione supponit vocabulum concretum ac substantium domus: ita etiam licet Pater, Filius, & Spiritus sanctus, secundum suas proprias rationes formales sint multæ res, multa supposita, seu personæ: in ratione tamen Dei, sunt unus tantum Deus, pro illisque omnibus

A quod est Deus, eaque ratione actus notionales, qui proprii sunt suppositorum, verificantur de Deo, & de hoc Deo, dicimus namque: *Deus generans, Deus spirans, Deus generatur, Deus spiratur*; hic etiam nomina haec substantia concreta, principium *Spiritus sancti*, & *spirator*, proper modum significandi in concreto, supponunt, tum pro spiratore aetiuè, qui, ut ostendimus, est individuum substantiens Patri & Filio commune, & quem solum nomina illa immediatè ac simpliciter significant, sed etiam pro suppositis Patris & Filii, quibus conuenit ratio spiratoris, principiūque Spiritus sancti, ac proinde produce spirare, ut quod, Spiritum sanctum.

B Secundum est, esse hoc maximè adnotandum di-

*Dicitur no-
tandum circa
significationē
concretorum
nominiū sub-
stantiarū.*

scrimen, inter nomen concretum substantium significans naturam vniuersalem communem multis, in quibus dividitur, & multiplicatur, ac proinde comparatione quorum est vniuersalis, & nomen substantium concretum significans naturam rationem formalem communem multis, in quibus non dividitur, nec multiplicatur, sed tota est in singulis, & tota in omnibus (qua libet sunt nomina, Deus, & hic Deus, comparatione totius gloriosissime Trinitatis, spirator, & principium Spiritus sancti, comparatione Patris & Filii, qualia etiam essent nomina, hic homo, comparatione trium suppositorum diuinorum, & hoc album, comparatione trium substantiarum, si eadem humana natura assumpta simul fuisset a tribus suppositis diuinis & idem numero candor diuinæ virtute inherereret simul tribus substantiarum, ut in hac, *omnis equus currit*, supponit pro illis copulatiæ.) Illud, inquam, esse maximè notandum discrimen, quod nonen concretum substantium significans naturam vniuersalem communem multis, in quibus dividitur, supponit pro illis multis diuisu. Quod si superueniat signum vniuersale, seu distributuum, ut in hac, *omnis equus currit*, supponit pro illis copulatiæ. Vnde sensus eius propositionis est, & hic equus currit, & hic, & ita de ceteris sub equo in commune contentis. Quod si nullum signum superueniat, sed proposicio sit inde finita, vel superueniat signum particulare, supponit pro illis diuisu. Quare sensus harum propositionum, *equus, aut alius equus currit*, est, vel hic equus currit, vel ille, vel alius de ceteris, quos equus communis complexus suo continet. Vnde efficitur, ut quando propositiones inde finita sunt, aut particulates, tam ea que affirmat, quam ea quae negat, esse possint simul vera, ratione diuersorum, pro quibus subiectum supponit, eaque ratione inter eas esse nequeat contradictionis, sed solum subcontraria oppositio.

Quando verò nomen substantium concretum significat naturam, seu rationem formalem communem multis in quibus non dividitur, sed tota est in singulis, & in omnibus, tunc pro omnibus, quibus illa conuenit, & quæ per eam sunt talia, ut quod, supponit unica suppositione, quatenus sunt unus in partici patione illius naturæ, aut rationis formalis minimæ in eis diuise, est in seipso. Secundum suas proprias & peculiares rationes formales, sint multa. Quemadmodum enim, licet lapides & ligna, ex quibus constat domus, in se sint multa secundum suas proprias rationes formales, in ratione tamen domus non sunt multa, sed una domus, propter viam tantum formæ domus, quam illa omnia participant, pro illisque omnibus unica suppositione supponit vocabulum concretum ac substantium domus: ita etiam licet Pater, Filius, & Spiritus sanctus, secundum suas proprias rationes formales sint multæ res, multa supposita, seu personæ: in ratione tamen Dei, sunt unus tantum Deus, pro illisque omnibus

omnibus (vñā cum individuo substantiæ naturæ diuinæ illis omnibus communis) supponit vocabulum concretum ac substantiæ. Deus autem hic Deus, vñica suppositione, id est, neque copulatiæ, neque disiunctiæ pro singulis, quibus conuenit, ut sit Deus, aut hic Deus, sed indistinctæ pro eo cui conuenit, ut sit Deus, aut hic Deus, quod in ratione Dei est vnum quid, & non multa, esto secundum proprias ac peculiares alias rationes formales aliis nominibus significatas sit multa. Ut enim nomina concreta substantiæ dicantur pluraliter, necesse est non solum pluralitas suppositorum, quibus significatum formale talis nominis conueniat, pro quibus nomen supponat, sed etiam significati formalis, penes quod etiam illa vnum, aut multa, in ratione nomine illo formaliter significata, iudicanda sunt, ut cum. Scote paulo ante explicauimus, affirmatque hoc loco D. Thomas, & alias sape. Porro eiusmodi nomina supponere indistinctæ, ac iuxta sensum explicatum vñica suppositione pro omnibus, quibus conuenit, ut quod, ratio formalis per tale nomen significata, appellat D. Thomas hoc loco in responsione ad quartum, suppositionem confusam. Longè aliter de suppositione cōfusa loquens, quā loquantur illi, qui ad suū arbitratum summularum artem in multis excogitarunt, nec philosophiam solūm, sed & sacram Theologiam sophismatis, namque viro sapiente indignis infecerunt.

Quia ergo eiusmodi nomina quasi vñica suppositione, iuxta modum explicatum, supponunt pro omnibus, quibus ratio formalis per nomen significata conuenit, ut quod, inde est, ut si vniuersali signo afficiantur, non distribuantur pro his, pro quibus supponunt (quæ alias sunt multa secundum rationem formalem per aliud nomen significatam) quin potius cūm eiusmodi nomina significant de formaliter singulares, perinde est signo vniuersali, D aut particulari ea afficeret, ac si quocumque aliud nomen singulare simili signo notaretur. Quare perinde est dicere, Deus aut hic Deus generat, ac dicere omnis Deus generat: cūm enim sit vñus tantum Deus, sicut si hic generat, omnis Deus generat, licet non generet quod omne suppositum, cui conuenit esse Deum, sed solum quod suppositum Patris: perinde etiam est dicere, Deus aut hic Deus non generat, ac dicere, nullus Deus generat: quia similiter, cūm sit vñus tantum Deus, si hic vñus non generat, nullus omnino generat.

Hinc intelliges, propositiones, in quibus eiusmodi nomina apponuntur à parte subiecti, non minus esse singulares, quā si non haberent plura supposita, pro quibus supponerent. Preterea quando aliquid negatur à tali subiecto, negari ab omnibus, pro quibus supponit: ed quid quasi vñica suppositione indistinctæ, minimè diuisiæ pro illis supponat. Etenim sensus huius propositionis, hec dominus non est cedrina, est hic: hec domus secundum nullam sui partem (qua sufficiat, ut ex ea totum denominetur) est cedrina: ed quid subiectum, cūm sit singulare, supponat vñica suppositione pro omnibus suis partibus, eaque ratione de subiecto, quo ad omnes suas partes censemur negari prædicatum, ac proinde licet, ut verè dicas hanc domum esse cedrinam, satis sit, ut secundum rectum sit talis, esto secundum alias partes id non habeat: nihilominus, ut vere negemus: illam esse cedrinam, requiritur ut secundum nullam sui partem talis sit. Similiter ergo sensus huius propositionis, Deus non generat, est hic: Deus secundum nihil eorum, aut ratione nullius eorum, pro quibus supponit, generat, quod est

A falso: quippe cūm ratione Patris conueniat illi generare, licet ratione Filii, aut Spiritus sancti minime id ei conueniat.

Ex dictis intelliges facile: quæ sequuntur. Primum est, non minus cerni contradictionem inter propositiones affirmantes & negantes, in quibus à parte subiecti ponitur aliquod eiusmodi nō habens plura supposita, pro quibus ita indistinctæ, vñicæ suppositione supponat, quā inter qualcumque alias propositiones de subiecta singulari. Quare, ut recte affirmant D. Thomas, Caietanus & Bartholomæus Torres infra: quæst. 39. artic. 4. Richardus, D. Bonaventura & Capreolus in 4. dist. 4. Sotus 5. lib. summularium, cap. 2. lœct. 4. & plerique alii, ha sunt contradictives: Deus generat, Deus non generat: affirmansque est vera, ed quid ratione suppositi Patris conueniat Deus generare: ea vera, que negat est falsa, quoniam ut explicatum est, sensus illius est, ratione nullius eorum pro quibus nomen, Deus, supponit, conuenit Deo generare.

Quid si quis ita argumentetur: Filius non generat: Filius est Deus: ergo Deus non generat: neganda illi erit consequentia. Virtute namque est argumentum à non distributo ad distributum ex parte minoris extremi: Deus enim in minori non distribuit, ed quid enunciatio affirmans sit: in conclusione vero virtute distribuitur: quoniam, ut ex dictis patet, sensus illius est, Deo ratione nullius eorum, pro quibus supponit, conuenit generare.

Reiicienda est ergo sententia Durandi, Gabrieли, & Gregorij in 1. dist. 4. afferentium, duas illas propositiones non esse contradictientes, sed subcontrarias, esseque vtramque in rigore ac simplicitate veram: propter hereticos vero, negantem non concedi à sanctis, ne errandi occasio tribuerat simplicibus, arbitrandique esse plures Deos, de quorum altero affirmetur generare Filium, de altero vero id negetur. Sanè si sancti arbitrii fuissent propositiones illam negantem simpliciter, & in rigore esse veram, numquam id negalent, sed diffinxissent, explicaverintque, in quo sensu eius veritatem agnoscerent: satisque infirma est responso, dum alterius Patres ad tollendam occasionem erroris, negasse id verum esse, quod in se verum est. Id namque potius est erroris occasionem præberé Catholicis, quā cam auferre. Præterea ansam hereticis preberent insultandi in Catholicos, cūm facilè offendere possent id verum esse, quod re vera est tale, Catholicos, qui verum esse negarent. Addit, propositiones has, Deus non generat, Deus non est Pater, Deus non est Filius, & similes, quas autores citati censent simpliciter, & in rigore veras esse, statim se offerre naturali lumini intellectus ut falsas: satisque efficitur in causa inquirere, quare falsæ sint, talesque à sanctis reputantur, nempe, quia subiectum est singulare, indistinctæque, & quasi vñica suppositione supponit pro omnibus, pro quibus supponit, quā leuissimo argumeto, quid affirmatio & negatio p̄ se dicari diuersis suppositis subiecti conueniat, affirmare vtrumque verè tribui subiecto singulari, in quo supposita illa sunt vnum numero, & nō plura.

Secundum est, nōmen, Deus, aut hic Deus, semper comparatione prædicatur, quod non est secunda intentio, supponere indistinctæ, & quasi vñica suppositione pro omnibus, pro quibus est natura supponere, nempe pro individuo cōmunicabili & subsistentiæ naturæ diuina, pro spiratore actiue, quod itidem individuum est communicabile ac subiectens, & pro tribus suppositis diuinis: tametsi non semper prædicatum verificetur de eo ratione omnium,

Contradic
enunciatio
num in te
minis dia
na.

Obiectio.

Dilectionis.

Dicenti
brilia, q
Gregorij
teua nra
cine.

Nom. Dio
quoniam Q
pro sp̄ciale
supponit

nium, pro quibus supponit, sed interdum ratione alie-
ni, aut aliquorum dumtaxat. Verbi gratia, sub-
iectum huius propositionis, *Dens creat*, supponit in-
distinctè pro omnibus, qua numerata sunt, omni-
busque & singulis conuenient creare ratione natura-
diuina, quam omnia, & singula includunt. Subiec-
tum etiam huius, *Dens generat*, pro eisdem omnibus
indistinctè, & quasi vniqa suppositione simili-
modo, supponit: prædicatum tamen non verificatur
de subiecto ratione omnium, pro quibus supponit,
sed solum ratione Patris. Aliud namque est in pro-
positionibus id, pro quo termini supponunt, &
aliud id, ratione cuius vnu terminus verè tribui-
tur alteri. Si enim dicas, *quidam homo currit*, subiec-
tum supponit disjunctè pro omnibus homini-
bus: at si solus Socrates currit, prædicatum verifi-
catur de subiecto ratione solius Socratis, esto pro
alii etiam hominibus sub disjunctione cum Socrate
supponat, & æquè ratione aliorum hominum, si
currerent, posset prædicatum eiusdem propositionis
verificari de subiecto. Subiectum item huius,
Dens non generat, simili modo pro eisdem omnibus
supponit: sed quia, ut explicauimus, negatio in pro-
positione singulari, denotat prædicatum remoueri
a subiecto, quicad omnia, pro quibus indistinctè
supponit, propositione est fallax: quod ratione persona
Patris & Filii, quibus solis contente spirare. Huius
quoque propositionis subiectum: *Dens est sanctissima
Trinitas*, supponit pro eisdem omnibus indistinctè,
prædicatum autem verificatur de subiecto ratione
individui cōmunicabilis ac subsistens nature di-
uina in concreto, cui conuenit, vt sit tres persona
diuina simul, & vnaquaque earum sigillatim: sicut
etiam idem prædicatum verificatur de natura diuina
abstractè significata, vt ex capite *Damnamus*, de
summa Trinitate & fide Catholica constat. Non au-
tem verificatur de spiratore actiù, nec de singulis
suppositis diuinis, pro quibus vocabulum *Dens* sup-
ponit. Quod dictum est de his propositionibus in
exemplum adductis, dicendum etiam est de qua-
cumque alia, in qua prædicatum, quod non sit se-
cunda intentio, tributatur Deo.

Contrarium huius nostra determinationis affir-
mant multi ex discipulis D. Thomas cum eodem
Doctore sancto, infra quæst. 39. artic. 4. arbitrantes
vocabulum, *Dens*, aliter ac aliter supponere in pro-
positionibus in exemplum adductis. Ego tamen fa-
cis credo ex iis, que diximus, esse apertum, licet in
eis non ratione eorumdem prædicatum verificetur
de subiecto, supponere tamen semper eodem modo
& pro eisdem, vt in aliis vocabulis rerum crea-
turarum, de quibus ratione diuerorum, pro quibus
supponit, varia prædicta verè affirmantur, vnu
euenire solet.

Illud tamen est notandum, diuerso modo nomen
significans totum integratum ex partibus, suppone-
re vniqa suppositione pro omnibus partibus, ex
quibus tale totum coalescit, vt nomen, *domus*, pro
omnibus partibus ex quibus domus conformat: & di-
uersò nomen, *Dens*, aut *hic Deus*, pro omnibus, pro
quibus illud supponere diximus. Nomen namque
significans totum integratum, quasi collectiū sup-
ponit pro omnibus illis vniqa suppositione tamquā
pro rebus contentis in toto, pro quo vniqa suppo-
sitione supponit: at verè nomen, *Dens*, supponit

A indistinctè pro habente Deitatem, pro tōve cui
conuenit, vt sit Deus, vt quod, & quia, id est, natura
ipsa diuina, *Dens*, singula supposta diuina, & omnia
aut plura simul, pro his omnibus in hoc sensu
supponit quasi vniqa suppositione, quod supponit
pro illis indistinctè: verum non in eo sensu diuisi-
us, quasi ratio per nomen, *Dens*, formaliter signifi-
cata in eis diuidatur; illavē sunt multa secundum ra-
tionem nomine significata.

Quæ dicta sunt de vocabulo, *Dens*, dicēda etiam
sunt de vocabulis, *principium Spiritus sancti*, *spira-
tor*, & *spirans*, si in terminazione neutra, lunauntur
substantiæ. Supponunt enim indistinctè, vnicavè
suppositione pro constituto ex essentia diuina, &
spiratione actiua, quod individuum est subsistens
Parti & Filio commune, & pro Patre & Filio, siue
sigillatim, siue simul spectentur: codicimque modo
censendum est de oppositione enunciationum af-
firmantium & negantium, in quibus nominis illa
apponuntur à parte subiecti.

Idem dicendum est de vocabulo, *hic homo*, si sup-
ponas tres personas diuinas singulas immediatè al-
sumpsisse eandem naturam humanam, ostendatur
que homo ille, qui ex ea assumptione resultavit.
Tunc enim vocabulum, *hic homo*, indistinctè immediatè
supponeret, pro tribus suppositis diuinis: tum simul, quatenus in ratione hominis esset vnu
tantum homo, eo quod formale significatum no-
minis substantiæ, *homo*, in eis non diuidetur: tum
etiam sigillatim, quatenus vnumquodque supposi-
torum diuinorum esset ille homo. Ex hypothesi ve-
rō, quod natura diuina immediatè assumptissit na-
turam illam humanam: nomen illud supponeret
immediatè pro individuo subsistente natura diuina,
cui conueniret, vt esset ille homo immediatè
& mediatè supponeret pro tribus suppositis diuini-
nis quibus ratione naturæ conueniret, vt essent ille
idem homo.

Idem quoque dicendum est de vocabulo, *hoc
album*, facta hypothesi, quod idem numero candor
diuina virtute sit in tribus subiectis. Tunc namque
vocabulum, *hoc album*, supponeret immediatè tum
pro tribus illis subiectis, quatenus, in ratione albi,
essent illud vnu album: eo quod significatum for-
male albi in eis minimè diuidetur: ad pluralitatē
verò concreti substantiæ necessaria sit pluralitas si-
gnificati formalis: tum etiam pro vnoquoque eo-
rum, quatenus, cum participaret totum significa-
tum formale, esset illud nūl album.

Quoniam verò concretum substantium in hoc
differt ab adiectivo, quod substantiū supponit
pro eo quod tale, vt quod, existit, eaque ratione
substantiū potest reddere suppositum verbo, &
esse subiectum in enunciatione: adiectiū verò
solum, denotat adiacentiam significati formalis ali-
cuī alteri, quod eo afficiatur, eaque ratione non po-
test reddere suppositum verbo, deficitque à perfe-
ctissima ratione nominis ab Aristotele 1. de inter-
pretatione, cap. 2. definita, vt ibidem notatur: inde
est, quod si vel tria supposita diuina immediatè af-
ficiant eandem naturam humanam, vel idem candor
diuina virtute vniatur tribus subiectis, non di-
camus nomina, *hic homo*, & *hoc album*, supponere
immediatè pro aliis individuo communis tribus
suppositis diuinis, aut tribus subiectis albis, eo quod
nihil subsistens detur communis tribus diuinis sup-
positis, aut tribus illis subiectis, quod immediatè sit
homo, aut album, vt quod quandoquidem significa-
tum formale illorum nominum, nempe humanitas
assumpta, aut candor, subsistens non sint, neque
vniantur.

vniuersitatem immediatè alicui subsistenti, quod tribus illis suppositis, aut subiectis sit commune. Dicimus ergo nomina illa immediatè significare individuum quoddam essentialiter contentum sub homine in commune, aut sub alio in commune, quod nihil sub se continet essentialiter, sed formale illius accidentario (ut distinguitur contra esseentialie) conuenit tribus suppositis diuinis, aut tribus subiectis: at verò eadem nomina supponere immediatè, tamquam pro eo quod est tale, ut quod pro tribus suppositis diuinis, ut sunt vnum quid in ratione hominis, aut pro tribus subiectis, ut sunt vnum quid in ratione alii. Hinc intelliges, quod si tres persona diuinæ assumerent eamdem naturam humanam, singularis homo, qui ex ea vniione resultaret, esset quidem individuum sub homine in commune essentialiter contentum, nullam tamen personam sub se essentialiter contineret (cum tamen essentia diuinæ tres personas diuinæ sub se essentialiter continet, qua proinde persona sunt naturæ diuinæ) nec tamen esset in se persona aut suppositum: quoniam ad rationem suppositi ac persona necessarium est, ut neque accidentaliter, ut distinguitur contra essentialiter, sit communicatum multis: individuum autem illud accidentaria (id est, non essentiali) prædicatione diceretur de Patre, Filio, & Spiritu sancto.

DISPUTATIO IV.

Examinatur, an limitationes quadam admittende sint circa regulam traditam.

Liquitatio re- **S**unt qui regulam substantiiorum & adiectiugis subiectarum: nempe, quod ut adiectuum dicatur pluralitas substantiiorum & liter, satis sit pluralitas suppositorum, quibus tribuiatur, ut verò substantium concretum dicatur pluraliter necessaria sit pluralitas tam suppositorum quam significati formalis: consequent limitandam effectu, ut intelligatur, quando significatum formale substantium est de intrinseca ratione suppositorum: secus autem quando non est de intrinseca ratione. Tunc enim, inquit, factus est pluralitas suppositorum, ut tale nomen substantium dicatur de eis pluraliter, eto significatum formale illius sit idem numero in illis omnibus. Vnde quia natura diuina est de intrinseca ratione Patris, Filii, & Spiritus sancti, tres persona diuina non sunt tres Dei, sed unus Deus. Quia verò, si tres persona diuina assumerent eamdem humanitatem, humanitas illa non esset intrinseca ratione Patris, Filii, & Spiritus sancti, tres persona diuina non essent unus homo, sed essent tres homines, habentes singuli ut essent homines formaliter per eamdem numero humanitatem. Eodem modo, si diuina virtute idem candor in eis tribus subiectis, quia candor ille non includeretur in essentia subiectorum, tria illa subiecta essent tria alba, habentia singula esse albi formaliter ab eodem numero candore.

Datam limitationem quidam ex Salmanticensibus in ea regula censem ponendam, de quorum numero est Bartholomeus Medina in Commentariis in tertia partem, quæst. 3, artic. 7, in eademque sententia videtur esse Sotus, 2, lib. Summularum, cap. 14, lecit. 1, notab. 6, tamen si anceps sit, an limitanda potius regula si eo modo, quo statim referemus Bartholomeum Torres censere restringenda. Multi accedunt alii, qui affirmant, si tres persona diuina assumerent eamdem naturam humanam, fore tres

A homines, & non vnum tantum, ut Marsilius in 3, q. 2, artic. 3, Gabriel & Almainus in eodem 3, dist. 1, quæst. 1, & Cajetanus 3, par. q. 3, artic. 6.

Richardus etiam in 3, dist. 1, quæst. 4, refert quendam sententiam, qui dicebant, ea hypothesis data, quamvis vnaquaque persona diuina esset homo, omnes tamen tres neque dicendas plures homines, propter identitatem naturæ humanae, neque vnum hominem, propter pluralitatem suppositorum: quam sententiam non improbat, refert tamen, ut & quæ probabilem sententiam eorum, qui asseuerant dicendas esse vnum tantum hominem.

B Durandus quoque eadem distin. quæst. 3, in responsione ad vniuersum, licet dicat, nec propriè tunc dicendas esse plures homines, nec vnum tantum, addit tamen, potius esse dicendas vnum hominem, quā plures: sicut simpliciter dicuntur vnum Deus, & non plures, propter identitatem naturæ diuinae. Ceterum quia tunc eis esse hominis conuenire: & quia, ut Durandus ipse, & Scotus eadem distinet, & quæst. notant, non datur medium inter esse vnum & plura, merito reliqui Doctores ab his dissentunt, è quibus nonnulli affirmant simpliciter esse dicendas vnum tantum hominem: alij, verò simpliciter esse plures. Qui affirmant dicendas esse plures homines, affirman etiam tria subiecta affecta diuina virtute eodem numero cahdore, appellanda esse plura alba. Imò plerique eorum inde conficiunt argumentum, ut probent, tres personas diuinæ affuentes eamdem humanitatem appellandas plures homines.

Bartholomeus Torres infra quæst. 39, artic. 3, aliter censet limitationem regulam illam substantiiorum, nempe ut locum non habeat, quando substantium concretum de formalis significare accidens: at verò habeat vniuersum locum in substantiis, que de formalis significant substantiam. Vnde si tres, inquit, persona diuina assumerent eamdem numero humanitatem, erunt vnum tantum homines: si verò Deus sua omnipotenti eundem candorem, aut eamdem numero atem collocet in tribus hominibus, erunt tria alba, & tres artifices, non verò vnum tantum album, aut vnum artifex.

Scotus etiam in 3, artic. 3, & alias lèpe: & propter eam 3, par. quæst. 3, artic. 6, in responsione ad primum ait: ex hypothesi,

quod tres persone diuinae assumerent eamdem humanitatem, futuras vnum tantum hominem, & non plures. Idemque censent Scotus loco citato, & plerique antiquorum. Possumusque confirmare regulam illam esse vniuersum veram. Primo, quoniam tres persone diuinae non sunt tres Domini, sed unus Dominus, ut ex symbolo Athanasij constat: sed non enim, Dominus, non significat de formalis quippiam intrinsecum & essentialie personis diuinis, sed re-

spectum rationis, qui accidentaliter, ex temporeque de illis verè affirmatur: ergo regula illa est vera etiam quando nomen significat quid accidentarium, minimeque substantiale suppositum. Secundo, quoniam ratio spiratoris, principiū Spiritus sancti, non est de intrinseca ratione Patris & Filii, quia Pater & Filius sunt: siquidem relatio spirationis actus intelligitur advenire Patri & Filio post paternitatem & filiationem, ut supra ostendimus: sed Pater & Filius sunt unus spirator, vnicumque principium Spiritus